

KRUIPNIEUWS

April 1943

5^e jaarg. No. 1

Orgaan van Sociologen groep der Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie.

Redactie: Hans Sturm, Oude Gracht 263^b, Utrecht.

Administratie: Els Stofkoper, Prof. Fuchslaan 10,

Utrecht.

Beste mensen.

Het is nu weer ruim 4 maanden geleden dat wij in Kolland onze weinig bezochte doch geanimeerde jaarvergadering hielden. Het wordt tijd dat we uit de winterslaap ontwaken en ons eud enthousiasme laten uitbotten. En daarvoor zal dit jaar gelegenheid genoeg bestaan.

Alvorens echter met de plannen voor 1943 voor den dag te komen, wil ik hier eerst een woord wijden aan Herman Passchier. Twee jaar heeft hij met vaak verbluffend enthousiasme zijn taak en nog veel meer als bestuurslid van onze werkgroep gedaan. Zeer veel hebben wij aan hem te danken. Het zal hem gespeten hebben de Sociologengroep, wegens het bereiken van de leeftijds grens, te moeten verlaten in deze moeilijke tijd. Wij hopen hem echter vaak op weekends en kampen onder ons te zien.

Maar nu de plannen. Op de jaarvergadering werd besloten het weekends-systeem te verlaten, daar dit door de tijdsomstandigheden te grote moeilijkheden met zich meebrengt; Hiervoor zouden in de plaats komen hele dag-excursies, districts-gemij. Ter verbetering van het persoonlijk contact tussen alle leden zouden verder nog "sociologische avonden" gehouden worden, waarop door de leden zelf opnamen of andere sociologische onderwerpen besproken zouden worden. Ook dit kan natuurlijk slechts plaatselijk georganiseerd worden.

Daar staan er nog twee grote uitingen op het programma. Een veldwerk in de Logt, nu in een zeer mooie tijd van het jaar te houden en ten tweede de plantensociologische inrichting van de Vechtplassen, waarover je reeds en en gelezen zult hebben in de vorige Kruiptieus.

Voor al deze plannen is echter in de eerste plaats jullie enthousiasme en activiteit nodig. Lees hier nu niet maar verheeren en denk ook niet: "Nu mij kunnen ze wel missen" want op die manier komen we nooit verder. Nee, jullie allemaal moeten verschijnen en meewerken om de Sociologengroep door deze moeilijke tijd heen te helpen. Als je geen fut meer hebt om er zelf op uit te trekken en opnamen te gaan maken, kom dan op onze sjok-avonden en laat je weer energie bij pompen. Allerlei bezwaren kunnen we daar dan ook bespreken, hetgeen natuurlijk niet wil zeggen dat je alles maar op moet potten tot er zo'n avond komt. Zoek contact met je mede-sjokkers. Trek er samen op uit, bijvoorbeeld om een bepaald gebied Sociologisch te gaan inventariseren. Overlaad het bestuur met vragen en brieven, scheld desnoods als je niet vlug genoeg antwoord krijgt. Kortom tomt je activiteit en dan zal de Sociologengroep weer bloeien als immer.

Hans Sturm.

D E N E K A M P.

Het Eiken-Berkenbos*)

In deceptionele stemming de Austiberg verlatend, -alles te voet-, afdalend langs zonnige paadjes te midden van korenvelden en hakhoutwallekes viel ons plotseling een merkwaardig bos in't oog. Het was met greppels doorsneden. (kl.2) De kruidlaag was mooi ontwikkeld en al opnamemakend werd het ons eerst recht duidelijk, welk een fraai Eiken-Berkenbos onze sombere stemming kwam verdrijven. Nergens op de Jansberg hebben we vorig jaar een dergelijk rijk bos aangetroffen met een keur van verbondskensoorten als Ruwe Berk, Kamperfoelie Hengel en Schermhavikskruid bij elkaar. Een weelde van Pijpestrootje vertegenwoordigde de vochtige subassociatie van het Eiken-Berkenbos en de overvloed van Rode Bosbes vertelde ons, dat we met een vochtig Zomereiken-Berkenbos te doen hadden. In een opgewekte stemming zijn we naar huis gegaan, weinig vermoedend, dat we de dag erop een bos zouden aantreffen dat dat van de Austiberg in de schaduw stelde.

We waren al dikwijls het fietspad naar Singraven afgewandeld, (waarom kwamen niet meer lieden van die pracht wandeling genieten), al heel vaak dus dat bewuste bos gepasseerd. Maar door de Austiberg-verrassing pas goed wakker geworden,

*) Bij de tabel in de vorige kruidnieuws.

merkten we nu op, dat langs het fietspad, dat we door en door meende te kennen, een bos stond om van te watertanden (Kl. 4.) Want hier troffen we én differentiërende soorten van het Zomer eiken-Berkenbos én van het Wintereiken-Berkenbos aan. Harmonisch wisselden bijvoorbeeld Rode Bosbes en Gulden Roede daar af, terwijl de prachtig ontwikkelde schermen van het Schermhavikskruid geel bloeiden naast Ruige Veldbies. Dat was 's beste bewijs, dat we een ideale bodem voor een uitermate rijk Querceto-Betuletum betraden. De bleekgele Hengelbloemen slingerden door de hele proefvlakte, maar evenzeer was er het Rivins viooltje als vertegenwoordigster van het Querceto sessiliflorae-Betuletum vicietosum Rivinianaë. Dit was wel het mooiste en rijkste Eiken-Berkenbos dat we ooit gezien hadden, niet slechts een sociologische, maar ook een opnamenclimax.

Wat moeten we van Kl. J. denken? Die opname maakten we weer een dag later onder de hevigste muggen aanvallen, die we tot dan toe te doorstaan hadden gehad. Het bloed dat op onze bloe notes kleefde, spreekt voor zich. En te midden der muggenbeten noteerden we: Oxalis, maar ook Hengel, Drienerfmuur, en toch ook Dalkruid en Lonocera ontbrak evenmin, al stond in het zelfde bos Fagus. Het bos was open en vertoonde dan ook heel wat invloeden van buiten. Het blijkt bij nadere beschouwing een mengeling van een soortenrijk Eiken-Haagbeukenbos, o.a. vertegenwoordigd door Grootbloemmuur, Bosandoorn, Bergereprijs en Rimpelmos, en een soorten arm Eiken-Berkenbos met Kamperfoelie en Dalkruid, waarbij het Querceto-Carpinetum overweegt, op een droge en voedselarme grond.

De laatste dag bracht ons op de Hunneborg, eens een Saksische nederzetting, maar waar nu een mooi en vreedzaam Eiken Berkenbos de herinnering aan de vrouwenrovers van weleer deed vervagen (K. 24) Ook hier een keur van verbondskensoorten met dominerend een ongelooflijk groot aantal Adelaarsvarens. Daar door een armelijke lage kruidkaag met tamelijk veel Zachte Witbol en een enkele Eikvaren. Ook hier weer percentsgewijs veel Rode Bosbes, zodat we, mede door het liggend alstro, het droge, voedsel arme Zomereiken-Berkenbos gedifferentieerd zien. Het ontbreken van een moslaag is wel typerend hiervoor.

Het optreden van Hulst in de eerste twee opnamen is ons niet helemaal duidelijk. Het zou kunnen wijzen op een zekere hoeveelheid vocht in de grond (getuige de "vochtige opnamen" terwijl de soort in beide "droge opnamen" ontbreekt), maar in opnamen van andere vochtgebossen, o.a. op de Jansberg komt

hij niet voor. Wie kan over het voorkomen van Hulst in bossen eens een artikeltje schrijven?

Veel bosopnamen hebben we niet gemaakt, daarvoor waren we te veel aan onze voeten en benen gebonden, maar de enkele Eiken-Berkenbossen die we opgenomen hebben vergoeden in kwaliteit veel, wat we in quantiteit misten. Ook daaraan hebben de wegblijvers veel gemist.

Wim Klinkenberg,

VERLANDING.

Bij het inventariseren van de Vechtplassen zullen we vooral goed de verlanding van de vele sloten en gaten moeten bekijken. Het eerste wat in zo'n gebied op valt is de strijd tussen land en water. Wanneer je na lange tijd weer terug gekomen bent en je zoekt dan nog eens die leuke slootjes, waar langs je enige jaren geleden in de brede rietkraag grote boterbloem, zwanenbloem en kalmoes hebt gevonden en je weet dan nog precies te herinneren: "Daar is het geweest", dan is, er alle kans op dat je een heel ander slootje ziet of zelfs helemaal geen slootje maar slechts een sappige gaul. Een water waar je indertijd nauwelijks overheen kon springen is geheel dicht gegroeid en alleen de grotere nattigheid dan het omliggende gebied en een zoom van schrale riet pluimen doet je je plek herkennen. Stroken land die vroeger door vaarten en tochten gescheiden waren zijn aan elkaar gegroeid en dat blijkt wel overduidelijk wanneer je een oude kadasterkaart hebt kunnen bemachtigen van het gebied en deze gaat vergelijken met de tegenwoordige grenzen van land en water, Een onderdeel van ons werk daar zal dus ook het verbeteren van deze kaarten zijn.

Hoe kunnen we echter de verlanding in een aantal opnamen vast leggen? De meest voor de hand liggende en ook de zuiverste is natuurlijk om eens een kort geleden gegraven sloot op te zoeken en daar midden in een proefvlakte af te zetten met lange palen. Elk jaar kom je dan terug en maak je er een opname. Het is echter duidelijk dat je zo tientallen jaren nodig hebt voor dat je opnamen reeks volledig is en je sloot dicht gegroeid. Heb je een enigszins brede en diepe sloot, dan zullen je kinderen het werk van je over moeten nemen, want je komt er niet mee klaar.

Een andere methode heeft dit bezwaar van de tijd niet.

Hierbij gaat men er van uit dat de verlanding bij de oevers begint. Het dicht groeien vangt niet overal gelijktijdig op de bodem van de sloot aan, maar de flora dringt als het ware van het land het water in. Aan de kanten van de sloot is de minste beweging in het water, daar zullen de zaden dus neergelegd worden en ontkiemen. Van het land vallen aan de kanten planten delen in het water en vormen daar humus. Zo wordt het verlandings proces aan de kanten versneld, ook nog door vele andere factoren.

Het resultaat is tenslotte dat bij een brede sloot, die al gedeeltelijk verland is, aan de oorspronkelijke oever de verlanding het verste is voort geschreden en we de daarvoor opgetreden stadia kunnen bestuderen als we geleidelijk naar het midden van de sloot gaan. Willen we nu de verlanding goed bekijken dan zoeken we dus eerst het midden van een brede sloot op. De sloot moet breed zijn omdat we dan de meeste kans hebben op een lange oever helling, want deze geeft brede stroken van de verlandingsstadia. Elk stadium kan zich dan goed ontwikkelen en ook zien we de geleidelijke overgang duidelijk.

In het midden van de brede sloot zal de verlanding het minst gevorderd zijn. Tot onze nek in het water staande proberen we daar de vegetatie van de bodem te leren kennen. Lopen we vervolgens langzaam naar het vaste droge land toe, telkens opnamen makende, dan zal het resultaat van die reeks opnamen zijn, een vrijzuiver beeld van de verlanding in die sloot. Verwerken we nu die opnamen in een tabel, waarbij de opname in het midden van de sloot vooraan staat en de opname van het vaste land de laatste is, dan zul je merken dat in die tabel boven aan niet alleen waterplanten staan, maar ook de water gezelschappen en dat die waterplanten en gezelschappen naar beneden toe afnemen en tenslotte helemaal niet meer voorkomen. Op die manier krijg je een duidelijk overzicht van de successie van planten gezelschappen bij de verlanding. Hoe meer van die tabellen over de verlanding in sloten in een bepaald gebied, hoe beter we later een conclusie kunnen trekken over de gehele verlanding in dat gebied.

Aan het werk dus mensen en vergeet niet bij je opnamen te vermelden of ze één reeks vormen en dus bij elkaar horen en op welke hoogte ten opzichte van de waterspiegel je proefvlakte lag.

Hans Sturm.

H E T W E R K K A M P

Ja zeker, er wordt dit jaar weer een Sociologen wekkampje gehouden en het beloofd iets zeer bijzonders te worden, zoals uit het onderstaande wel zal blijken. Ten eerste de kampplaats: De Logt bij Oisterwijk, een ieder goed bekend van de vorige zomer, toen er drie bondskampen gehouden werden en het leiderskamp. De broeklanden van de Beerze en de Rozep, de prachtige grote en kleine vennen, de uitgestrekte Kampinasche heide, de Drunense rivierduinen, de Orthense dijk. Een schitterend rijk en afwisselend gebied. Bovendien is het een streek die zich keurig aan de nood der tijden heeft aangepast, want vrijwel alle excursie terreinen zijn gemakkelijk ter voet te bereiken.

Als tweede gunstig factor noemen we de tijd van het jaar waarin ons kampje zal vallen. Dank zij de medewerking van N.S. en K.S. kunnen we het wekkampje houden van 9 tot 16 Juli. We treffen dus de allermooiste tijd: de eerste helft van de zomer. Mensen laat dit niet aan je voorbijgaan! Wie zich bezwaard voelt door het feit dat ons Sociologenkamp samenvalt met de bondszomerkampen en hij zich door naar het Logtse wekkamp te gaan meent te onttrekken aan zijn plicht om de bondskampen te bezoeken, kan ik gerust stellen. Met opzet heeft de K.S. slechts één kamp met ons kamp laten samenvallen en wel Denekamp I. Bovendien kan je de bondskampen van dit jaar in de Logt tot zeer hoog peil opvoeren door als het ware een zeer intensief voorkamp te houden, speciaal op plantjes gebied, waar de Logt toch zo beroemd om is.

Ook ons kampje zal gehouden worden in de welbekende boerderij van Moeke's: Berteke hoeve, waar de bondskampen werden en worden gehouden. Dit is ook een niet te verwaarlozen factor voor het slagen van ons kamp.

En tenslotte als daverende klop op de vuurpijl zullen Victor Westhoff en zijn vrouw ons kamp leiden. We zullen dus onze Ere-voorzitter een hele poos in ons midden hebben. Het worden weer ouderwetsedagen mensen, aan ons eerste kamp in look gelijk. Maar ik merk dat jullie al watertanden. Grijpt naar de pen en geeft je meteen op voor het Sjk.kamp in de Logt. In ieder geval voor 1 Juni. De kosten schatten we op 1.10.- Zodra we je opgave binnen hebben, ook al is het maar een voorlopige, krijg je nog een uitvoerige convocatie met de nodige inlichtingen. Opgave dus voor 1 Juni bij Elsa Stofkoper. Komt naar de Logt, Sjkkers, komt naar de Logt!!!!!!

Kort Verslag van de Jaarvergadering van de Sociologengroep, op Zaterdag 2 en Zondag 3 Januari op Kol-land gehouden.

1. Opening door den Voorzitter om 8 uur.
2. Ingekomen stukken van Jan van Hesperen en Victor Westhoff.
3. Jaarverslag secretaris over 1942 onder dank goedgekeurd.
4. Jaarverslag penningmeester over 1942, idem
5. Verslag Kascommissie, idem.
6. Begroting 1943, idem, met machtiging gewoën door te gaan.
7. Jaarverslag Redacteur, idem.
8. Idem Jaarverslag administrateur.
9. Jaarverslag vertegenwoordiger in de NJN-bibliotheek idem, na verzacht te zijn t.a.v. het H.B.
10. Verslag Kader 1942: a) het kader is mislukt. b) het wordt opgeheven. c) Persoonlijk contact bij praktisch werken, verdient de voorkeur.
11. Reglementwijziging als gevolg van de samenwerking met de NNV-sociologengroep wordt goedgekeurd.
12. "Kruipnieuws" wordt voorlopig onderdak voor de Biosociologengroep der N.N.V, en zal tweemaal zo lijvig worden.
13. "Kruipnieuws" zal zo mogelijk regelmatig verschijnen.
14. De uitingen van 1942 worden goedgekeurd, nadat het bestuur zijn verbazing over het mislukken van het Denekamp-kamp heeft uitgesproken. De najaarsplannen zijn door organisatorische moeilijkheden mislukt.
15. Voortbestaan NJN-sociologengroep. Na lange bespreking van de oorzaken der achteruitgang, wordt unaniem besloten doortegaan
16. Noodzakelijkerwijs wordt nu de vergadering voortgezet. De plannen voor 1943 worden besproken. Het weekendsysteem zal grotendeels verlaten worden, om er voor in de plaats stads- en districtsuitingen te houden. Meegewerkt zal worden aan de sociologische inventarisatie der Vechtplassen. Het zomerkampje zal in de Logt gehouden worden, met als o.a. de jaarvergadering als avond-attractie.
17. Onze samenwerking met gelijk gestemde zielen zal beperkt blijven tot de genoemde Biosociologengroep en de Comm. der Ned. Botanische Vereniging.
18. Het bestuur voor 1943: Voorz. Hans Sturm. Secr. Wim Klink; Penn. Admin. Elsa Stofkoper. Hans wordt ook redacteur.
19. Het beleid van het bestuur wordt stilzwijgend aanvaardt.
20. Kascomm. Han Alta en Mevr. N. Westhoff-De Jonchere.

21. Rondvraag: enkele opmerkingen over praktisch-opnamen-ma
 22. Hans sluit de vergadering om 12 uur in de middag, waar
 excursie volgt. (De verg. was de vorige avond om 11u ge
 De secretaris: Wim Klinken

UITINGEN.

- Zondag 23 Mei. Hele dag excursie naar Botshol (voor Amster
 mers en aanverwanten) en naar Maarsseveen (voor Utrech
 naren plus aanhang) Inventarisatie!!! Verzamelen 8.15
 station Abcoude voor Botshol en 8.30 bij botenboer v
 Maarsseveen.
 29 en 30 Mei. Weekend in Groningen. Zie districts convoca
 Groningen, Opgave voor Sjokkers voor 7 Mei, waarna be
 richt over plaats, tijd, enz. volgt bij Hans Sturm.
 Zondag 19 Juni Hele dag excursie naar Botshol en Maarseve
 Zie hierboven op 23 Mei.
 Zondag 4 Juli Idem.
 9 tot 16 Juli Kamp in de Logt!!!!!!!

Van de redactie.

De N.N.V. Biosociologengroep is er in geslaagd een ei
 mededelingenblad te doen verschijnen, zodat Kruijnieuws n
 weer de normale dikte heeft.

Het laatste nummer van Kruijnieuws is verschenen in
 februari en bevat o.a. het eerste gedeelte van een groot art
 over Denekamp. Het is echter No. 5 van de 4e. jaargang en ni
 No 4. De lange tabel over het Eikenberkenbos, die je ook i
 dat nummer vindt, behoort bij het tweede gedeelte van het
 nekampartikel in deze aflevering.

Er wordt copy van de leden verwacht. Schrijf eens een
 artikel over eigen opnamen en de conclusies die je er uit
 trokken hebt.

Van het bestuur.

Bij wijze van overgangsmaatregel wordt de jaarlijkse
 algemene vergadering van onze werkgroep niet reeds in het
 kamp gehouden zoals was besloten in Kolland. Waarschijnlijk
 zullen we deze houden na de bondszomerkampen op een weeken
 in Augustus.

Van den Secretaris.

Geeft juist in deze tijd onmiddellijk adresverandering
 op aan de secretaris en administratrice.

Een verhuisbiljet is voldoende.